

Paraša: Va-jikra

6 222 písmen

1 673 slov

111 veršů

215 řádek

16 micvot

וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר: דְּבַר אֶל־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָן לַיהוָה מִן־
הַבְּהֵמָה מִן־הַבֶּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־קָרְבַּנְכֶם:

I zavolal Mošeho a mluvil s ním Hospodin ze stanu setkávání, řka: „Mluv k synům Jisra'ele a řekni jim: Každý z vás, jenž přivádí oběť Hospodinu, nechť své oběti přivádí z dobytka, ze skotu a z bravu.“

Sidra pro tento týden: Va-jikra

1. alija (Va-jikra 1:1–13)

115. micva Nařízení ohledně oběti vzestupné neboli celopalu (ola). Kdokoli přináší zvíře k oběti, musí o hlavu zvířete nejprve opřít svou ruku (smicha). Oběť může porazit kdokoli, ale pouze kohanim mohou zachytit její krev do příslušných nádob a následně touto krví pokropit oltář. Oběť je třeba rozporcovat a všechny její kusy spálit na oltáři. Stejný postup platí pro oběti ze skotu a z bravu (z ovcí nebo koz).

2. alija (1:14–2:6)

Pravidla ohledně oběti ptáků (hrdliček a holubů). Ptáci se při obětování nezařezávají nožem. Hlavu ptáka kněz odštípně prstem tak, aby ji neoddelil od trupu. **116. micva** Moučná oběť (mincha) se provede tak, že se jemná mouka smíchá s olejem a položí se na oltář s kadidlem. Část moučné oběti připadne kněžím – kohanim, kteří ji mohou požit k přípravě svých pokrmů. Pokud někdo přináší moučnou oběť již upečenou, musí jí být macesy, tedy nekynuté chleby zadělané olejem. Placky připravené na pánvi smí být pouze z oleje a mouky bez kvásku.

3. alija (2:7–16)

Všechny moučné oběti mají jedno společné. Z každé moučné oběti položené na oltář kněz část odtrhne, pozvedne a spálí coby připomínku. Nespálený zbytek moučné oběti připadne kněžím. Moučná oběť nesmí být kynutá. **117. micva** Žádná zápalná oběť nesmí být obětována spolu s kváskem a s medem. **118. micva** Žádná oběť nesmí být obětována, aniž by předtím nebyla osolena. **119. micva** Každou oběť je třeba osolit, neboť sůl připomíná díky své trvalosti a stálosti smlouvu s Bohem. Zákony ohledně přinášení moučné oběti prvorozených, kteří obětují 16. nisanu.

4. alija (3:1–17)

Zákony ohledně dobrovolné smírčí oběti (šlamim). Tato může být pocházet za skotu, ovcí nebo koz. I o tuto oběť musí obětník nejprve opřít ruce a poté ji porazit, načež kněz zachytí krev a tou pokropí oltář. Z dobrovolné oběti se obětována na oltáři tuk a některé vnitřnosti, zatímco zbytek zvířete je rozporcován a upraven jako pokrm pro kněží a toho, kdo oběť přinesl.

5. alija (4:1–26)

120. micva Nařízení ohledně oběti za hřích (chatat). Tyto oběti mají být přineseny, pokud člověk neúmyslně zhrěšil. Pokud zhrěší velekněz, má obětovat býka. Tytéž části, které byly spálené z dobrovolné oběti, jsou spáleny i z býka, jehož kůži a zbytek masa spolu s vnitřnostmi je třeba vynést ven z tábora a spálit tam, kam

se vynášejí popel z oltáře. **121. micva** Nařízení ohledně společné oběti za hřích obce. Pokud zhrěší kvůli špatnému rozhodnutí starších celá obec, je rovněž přiveden býk coby oběť za hřích a je obětován stejným způsobem jako oběť za hřích velekněze. Pokud se hřichu dopustí nasi (představitel lidu), je povinen obětovat kozla.

6. alija (4:27–5:10)

Nařízení ohledně oběti za hřích jednotlivce. Pokud jednotlivec neúmyslně zhrěší tím, že vykoná micvu tak, jak se provádět nemá, nebo zjistí-li později, že se dopustil přestoupení, přivede k obětování kozu nebo ovcí. **122. micva** Další oběti za hřích se týkají člověka, který odmítl svědčit jako svědek, falešně přísahal, nebo se rituálně znečistil a na své znečištění zapomněl, a tím rituální nečistotu dále rozšířil. **123. micva** Takový člověk musí přivést ovcí nebo kozu. Pokud nemá na takovou oběť prostředky, musí přinést alespoň dvě hrdličky nebo dva holuby, kdy jeden bude sloužit jako oběť za hřích a druhý jako celopal. **124. micva** Zákaz oddělit obětovanému ptáčeti hlavu.

7. alija (5:11–26)

Pokud by dotyčný neměl ani na oběť ptáků, přinese jemnou mouku, která bude spálena na oltáři. **125.–126. micva** Zákaz cokoli k této mouce přidávat – ani olej, ani vonné byliny, neboť se jedná o oběť za hřích. **127. micva** Pokud někdo omylem zpronevěří nebo použije dar, který byl zasvěcený Bohu, přivede berana jako oběť za vinu (ašam). Škodu, kterou způsobil, musí rovněž uhradit. **128. micva** Oběť za vinu musí přinést i ten, který omylem přestoupil nařízení, ale není si jistý, zdali má, nebo nemá přinést oběť za hřích. **129. micva** Pokud někdo zapře, zpronevěří, ukradne nebo zadrží nějakou věc nebo neoznámí nález ztracené věci, nebo křivě svědčí, **130. micva** musí ukradenou věc vrátit, a ještě před obětováním oběti za vinu musí majiteli zaplatit škodu odpovídající hodnotě věci a pětinu navrch.

Maftir (Devarim 25:17–19)

Zvláštní maftir pro Šabat zachor zmiňující příkázání pamatovat (zachor) na to, co učinil Amalek Jisra'eli.

Haftara (1S 15:1–34)

Zvláštní haftara pro Šabat zachor vypráví o tažení krále Šaula proti Amalekovi. Ač je Šaulovi přikázáno, aby Amaleka pobil a nevezl si od něj nic jako kořist, Šaul se slituje nad králem Amalekovců Agagem, nechá ho naživu a zároveň si jako kořist vezme nejlepší kusy z amalekovského dobytka. Prorok Šmuel Šaulovi oznámí, že stejně jako Šaul pohrdl Božím nařízením, tak i Bůh pohrdl Šaulem jako králem. Prorok Šmuel nakonec Agaga popraví.

Nesnaž se být přespříliš spravedlivý

„Teď jdi a pobij Amaleka a znič jako kleté všechno, co má, neměj s ním slitování a zabij všechny...“ (1S 5:3)

Tento šabat, šabat Zachor, je druhým ze čtyř šabatů před Pesachem, kdy se během čtení z Tóry čte zvláštní maftir a haftara. O tomto šabatu před svátkem Purim se v maftiru čte o proviněných kmene Amalek, který zákeřně napadl Jisra'el na poušti po jejich odchodu z egyptského otroctví. Haftara tohoto týdne rovněž pojednává o souboji s Amalekem, ale z období vlády prvního izraelského krále Šaula. Ten dostane od Boha prostřednictvím proroka Šmuela příkaz, aby Amalek zcela vyhladil a zničil, včetně jejich krále a majetku: „Nyní jdi a znič Amaleka a dej pod zákaz všechno, co má, neušetř ho a usmrť muže i ženu, nemluvně i kojence, vola i ovci, velblouda i osla.“

V biblickém vyprávění příběhu se ale Šaul dostane s Bohem a Šmuelem do sporu, protože Boží příkaz splní jen částečně. Ušetří život krále Agaga, ale i nejlepší dobytek Amaleka coby kořist. Šmucl za to pak Šaula vyzve k odpovědnosti, a nakonec zjedná nápravu, byť pozdě. Zúčtování s Agagovými potomky, kteří se nenávisť vůči Jisra'eli neznaví ani po několika staletích, čeká na Mordechaje.

Zatímco purimový příběh oslavujeme a Hamanovo jméno s nadšením vymazáváme hlukem, řevem a jásotem, příběh Šaulova tažení proti Amalekovi může být pro moderního čtenáře hluboce znepokojující. Představa, že Bůh nařizuje vyhladit celý lid, bojovníky i nevinné, je těžko přijatelná bez ohledu na okolnosti. Naše rozporuplné pocity ohledně tohoto příběhu sdílají i rabíni, kteří sestavili následující dialog mezi Šaulem a Bohem. (Všimnete si podobnosti s rozhovorem mezi Bohem a Avrahamem?)

„Šaul přitáhl k Amalekovu městu a bojoval ve vyschlém řečišti.“ (1S 15:5). [Midraš si klade otázku, proč je v textu zmíněn nelogický boj ve vyschlém řečišti:] Rabi Mani řekl: „To znamená, že Šaul zápasil s Bohem, a tento boj se točil kolem vyschlého řečiště. Tehdy totiž Svatý, buďž požehnan, řekl Šaulovi: ‚Teď jdi a pobij Amaleka a znič jako kleté

všechno, co má, neměj s ním slitování a zabij všechny od muže po ženu, od nemluvněte po kojence, od býka po jehně a od velbloudů po osla!‘ (1S 15:3). Šaul oponoval a řekl: ‚Jestliže kvůli jednomu zmařenému životu Tóra nařizuje přivést jalovici do vyschlého řečiště a tam jí zlomit vaz, (viz Dt 21:1-9), tím spíše se musím slitovat a nepobít všechny Amalekity. Jestliže zhřešili lidé, jakým způsobem zhřešila zvířata? Proč by tedy měl být vyhuben i dobytek? A jestliže zhřešili dospělí, jakým způsobem zhřešily děti?‘ V tom se ozval Boží hlas a řekl mu: ‚Nesnaž se být přespříliš spravedlivý.‘“ (Kohelet 7:16)

V tomto příběhu se Šaul pouští do morálního sporu s Bohem. Konfrontuje Boha s nespravedlností kolektivního trestu a na pomoc si bere rituál z Tóry „egla arufa“ (poražená jalovice), který se má provádět, je-li nalezeno mrtvé tělo a vrah není znám. Tehdy musí představitel města žádat Boha o odčinění za to, že nezabránili vraždě jediného nevinného. Šaulova obrana je však odmítnuta slovy, aby nebyl „přespříliš spravedlivý“. Jako by zde tento midraš naznačoval: „Nehraj si na spravedlivého a útočícího, a nečekej, že ti vše bude vždy naservírováno jako jasné a zřejmé.“

Svět takový není a ani naše tradice nenabízí vždy jednoduchou černobílou odpověď na to, co je správné a co špatné. Vždyť i tentýž Avraham, který smlouvá s Bohem kvůli vyhlazení Sodomy, ochotně Bohu vyhoví ve chvíli, kdy má obětovat svého syna. Tóra je plná napětí a složitých situací, a ne vždy nám pomáhá k úniku z hodnotového sváru, spíše naopak. Nakonec záleží na volbě jednotlivce, kterou hodnotu se rozhodne akcentovat a upřednostnit. V reálném životě si jen zřídka lze vybrat mezi absolutním dobrem a absolutním zlem a člověk musí volit z nedokonalých možností. Pokud nezvolí a ve své domnělé spravedlnosti zůstane neutrální, může se stát, že touto „neutralitou“ nakonec podpoří mnohem horší zlo.

